

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № Кип-653-01-49
дата 09.09.2016 г.

1058

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министър на икономиката

Изх. № 02-00-95
Дата 08.09.2016

На Ваши № кип 653-01-49/ 24.08.2016 г.
и № кип-653-01-50/ 29.08.2016

ДО

Г-Н ПЕТЪР КЪНЕВ

*Председател на Комисия по икономическа политика и туризъм
Народно събрание на Република България*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КЪНЕВ,

Във връзка с изпратените от Вас предложения за решения на Народното събрание (№ 654-02-73 и № 654-02-75) относно Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна, (ВИТС) Министерството на икономиката изразява следното становище:

Договарянето на ВИТС е в рамките на Общата търговска политика на ЕС, чиято цел са постигането на икономически растеж, откриването на нови работни места в Европа и насърчаването на устойчиво икономическо развитие в Европа и по света, като се съхранят социалните системи на държавите-членки. В изпълнението на тези свои стратегически задачи търговската политика на ЕС, Европейската комисия и правителствата на държавите-членки на ЕС се водят от правилата по отношение конкуренцията, заетостта, трудовите стандарти, опазването на околната среда и

защитата на потребителите, които действат на територията на Европейския съюз и са в основата на Единния пазар. В договарянето на търговските си споразумения ЕС се стреми да насърчава и налага ценностите и правилата на вътрешния си пазар, като нито една външнотърговска договореност не противоречи на правилата на Единния пазар. В резултат на тези усилия след влизането в сила на ВИТС ЕС и държавите му членки няма да променят законодателството си, докато Канада ще трябва да промени част от своите закони, за да бъдат те в съответствие с разпоредбите на споразумението.

Целта на ВИТС е да се увеличат двустранните търговски и инвестиционни потоци и да допринесе за растеж във времена на икономическа несигурност. Това е в съответствие със стратегията „Европа 2020“ за стимулиране на растежа чрез външна конкурентоспособност и участие на отворени и справедливи пазари навсякъде по света. За тази цел, ЕС и Канада постигнаха амбициозно споразумението, чрез което се откриват нови възможности за търговия и инвестиции за икономическите оператори от двете страни на Атлантика. Подчертава се значението на това икономическата дейност да се извършва в рамките на ясна и прозрачна регулация от страна на държавните органи, както и че правото на регулиране в обществен интерес е основен принцип на споразумението. ЕС и Канада са решени да запазят способността си за постигане на легитимни обществени цели, в области като общественото здраве, безопасност, околна среда, обществения морал и насърчаването и защитата на културното многообразие.

Преговорите между ЕС и Канада за всеобхватно икономическо и търговско споразумение (ВИТС) се водят от май 2009 г. до септември 2014 г. Преговорите приключват на срещата на високо равнище между ЕС и Канада в Отава на 26 септември 2014 г., след което текстът е даден за правен преглед от юристи лингвисти и превод на всички официални езици на ЕС и Канада.

На 29 февруари 2016 г., е завършен правния преглед на английската версия на споразумението. Същия ден текстът е публикуван на интернет страницата на ГД Търговия. Проектът на решение на Съвета за разрешаване на подписването на споразумението е одобрен от Европейската комисия на 5 юли, като споразумението е представено като такова от споделена компетентност (между ЕС и държавите му членки). На 12 юли Словашкото председателство на Съвета на ЕС представи компромисен вариант на база писмените коментари на държавите членки. Представеният проект предвижда разрешаване на подписването на ВИТС от името на ЕС, като Председателят на Съвета следва да упълномощи лицето, което да подпише споразумението. За разлика от досегашната практика подписването и временното прилагане на търговските споразумения да се одобряват с едно решение, в случая те са разделени в две отделни решения на Съвета.

Наред с това бе представен и календар за работа по проектите на решения, като крайната цел е подписване на споразумението по време на Срещата на високо равнище между ЕС и Канада на 27 октомври 2016 г. в Брюксел. Това означава, че процедурите за одобрение, от страна на правителството, на решенията за подписване, сключване и временно прилагане следва да бъдат извършени до тази дата.

Следва да се отбележи, че всички държави членки на ЕС, в това число и България, застъпваха позицията и оказваха натиск на Европейската комисия да сключи споразумението като споразумение от т. нар. „смесен тип“, т.е. страни по него освен ЕС да бъдат и държавите членки. По този начин парламентите на всички 28 държави членки следва да ратифицират постигнатият в преговорите резултат.

В процеса на преговорите българската администрация, в частност Министерството на икономиката, участва в подготовката на позициите, текстовете и ангажиментите, които ЕС поема и договаря с канадската страна. В своята работа администрацията се е имала за цел защита на националния интерес, като същевременно създава възможности за развитие на българския бизнес и икономика. Текстовете на отделните глави, специфичните ангажименти поемани по отношение на стоки, услуги и инвестиции, както и правилата свързани с труда и околната среда са постоянно съгласувани с компетентните ведомства и институции. Включително окончателния текст на споразумението е съгласуван още през 2014 година, като не са получени бележки от нито една институция. В тази връзка, Министерството на икономиката има своите очаквания за евентуалните ефекти на споразумението и е готово да представи доклад за това в процеса на одобряване и ратифициране на ВИТС.

По отношение ограничаване действието на ВИТС във възможните сектори, включително този на обществените услуги. Споразумението се състои от преамбюл, 34 глави, 49 приложения и 7 декларации. Включените разпоредби уреждат правилата за търговия между ЕС и Канада и обхващат търговия със стоки, търговия с услуги, защита на интелектуалната собственост, обществени поръчки, правила за произход, защита на инвестициите, разрешаване на спорове, институционални разпоредби и други.

Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между ЕС и Канада се очаква да насърчи и подобри търговско-икономическите връзки, както и да задълбочи сътрудничеството между България и Канада, в това число да гарантира високи стандарти при осъществяването на търговските взаимоотношение не само в сферата на търговията със стоки и услуги, но по отношение на инвестиции, интелектуална собственост, правила за произход и други.

По отношение достъпът гарантиран на канадски доставчици в България следва да се отбележи, че страната не поема ангажименти за промяна на законодателството си. Това означава, че българските закони продължават да важат такива каквито са към момента. Голяма част от ангажиментите на страната предоставят значително място за политически решения. Това е възможно поради значително малкото отстъпки, които България е направила пред Канада. Анализ на списъкът със специфични ангажименти на ЕС показва, че България има общо 44 ограничения, т. нар. резерви. В Анекс 1 – 20 резерви, и 24 резерви в Анекс 2. По този показател страната е първа сред държавите членки на ЕС, което я прави и най-затворената по отношение на търговията с услуги.

От една страна резултатът може да се тълкува като ограничаване на либерализирането на търговията с услуги поради високия брой резерви, но на практика това не е така. Канадските оператори срещат в България същите изисквания и правила каквито срещат всички останали. Българското законодателство е значително либерално и почти не предвижда дискриминиране на лица от трети страни. В същото време липса на толкова амбициозни ангажименти /обвързване на нивото на прилагания законодателен режим/ предоставя гаранции на българската страна, че ще може да предприема по-дискриминационни мерки в някои сектори от национален интерес, без това да представлява повод за повдигане на правен спор, включително арбитражно производство. В същото време този подход може да доведе до предпазливост от страна на канадските инвеститори, за които регулаторната среда няма да бъде напълно устойчива на база ВИТС.

Услугите от обществен интерес винаги са били изключително чувствителен въпрос за ЕС и неговите държави-членки, независимо за кои търговски преговори става дума. Традиционно ЕС не поема ангажименти за пазарен достъп или национално третиране по отношение на тези услуги. Този подход е залегнал още от приемането на Общото споразумение за търговия с услуги в рамките на СТО през 1994, по време на Уругвайския кръг преговори. Продължавайки традицията, ЕС е изключил от обхвата на споразумението услугите от обществен интерес (т. нар. public utilities), чрез вписването на резерва в списъка със специфични ангажименти гласяща:

„Във всички държави-членки на ЕС, услуги считани за обществени (публични) на национално или местно ниво може да бъдат обект на публични монополи или изключителни права предоставяни на частни оператори. Обществени услуги съществуват в сектори като консултантски услуги свързани с развойна и научна дейност, развойна дейност в социалните и обществени науки, технически тестове и анализи, екологични услуги, здравни услуги,

транспортни услуги и услуги свързани с транспорта. Изключителни права за подобни услуги често пъти са предоставяни на частни оператори, на база концесии давани от публичните власти, обект на специфични задължения. Предвид, че обществени услуги често съществуват и на под-централно ниво, детайлен и изчерпателен списък сектор по сектор не е практичен. Тази резерва не се отнася до телекомуникационните и компютърните услуги. "

В допълнение България и други държави-членки на ЕС са включили индивидуални, допълващи общата, резерви изключващи дейностите свързани със социалните услуги, общественото здравеопазване и образование.

Друг пример за защитата на обществено важни сектори е изключването на възможността за проучване и добив на природен газ чрез технологията на хидравличен фракнинг (шистов газ). На практика съществуват три ограничения за това. Веднъж за държавата и обществото е гарантиран принципа, че могат да бъдат приемани мерки с цел защитата на общественото здраве, биологичното разнообразие и сигурността на населението. Втората гаранция е в общото изключение от действието на споразумението на приети мораториуми и общи забрани, какъвто е случаят със съществуващия мораториум върху проучването и добива на шистов газ в България. Третата гаранция се съдържа в специфичните ангажименти по търговията с услуги, които страната ни е поела. В една от резервите относно миньорската дейност изрично е изключена възможността за употреба на фракнинг технологията за добив и проучвания за природен газ, в следствие на мораториума наложен от Народното събрание. Това означава, че единствено Народното събрание на Република България може да разреши добив на шистов газ.

Всичко това е предприето като действия и мерки, тъй като правителствата на държавите-членки, в това число и българското, осъзнават важността на услугите от обществен интерес и тяхното значение за развитието на обществото ни. Позицията не само в преговорите с Канада, но във всички търговски преговори на ЕС, която българското правителство и администрация заемат е, че услугите от обществен интерес не са предмет на преговори и представляват червена линия за нас.

В тази връзка считаме, че е налице достатъчно високо ниво на защита на обществено важните икономически сектори в България, включително този на обществените услуги.

По отношение на временното прилагане на ВИТС. Преговорите за ВИТС между ЕС и САЩ са част от Общата търговска политика на ЕС (ОТП), която по силата на чл. 207 от Договора за функционирането на ЕС (Лисабонския договор) е изключителна наднационална компетентност. Според правилата на ОТП, в

международните търговски преговори не участват представители на държавите-членки на ЕС, а Европейската комисия от името на държавите-членки. Обсъждането и подготовката на позиции се извършва в рамките на Комитета по търговска политика към Съвета на ЕС, а решенията се вземат от Съвета по Външни отношения (формат министри на търговията). Предвид факта, че споразумението от споделена компетентност и държавите членки на ЕС са страни по него, то следва освен Решения на Съвета на ЕС да бъдат взети и Решения за подписване, сключване и временно прилагане и от правителствата на държавите членки.

Първите обсъждания по проектите на решения, на ниво ЕС, са проведени на 13 юли на извънредно заседание на Комитета по търговска политика (Заместници) и на 15 юли по време на редовното заседание на Комитета по търговска политика (Титуляри). В рамките на обсъжданията до момента е постигнато съгласие работата по досието да продължи според предвидения от Председателството график (приложен), според който ВИТС следва да бъде подписано по време на Срещата на високо равнище между ЕС и Канада на 27 октомври 2016 г. Това изисква Съвета на ЕС да е взел решение в края на септември/ началото на октомври. Дискусиите са основно върху нуждата от бързо придвижване на решенията и споразумението през вътрешните процедури на правен превод и корекции, като по решението за подписване корекциите са минимални и с изключение на две държави членки всички подкрепиха предложението на Председателството за промени в решението за подписване на споразумението. Белгия и Унгария на този етап не могат да дадат подкрепа за споразумението поради вътрешнополитически разногласия с парламентите си, но увериха, че правителствата им са ангажирани за преодоляване на проблема.

Решението за временно прилагане на споразумението представлява най-чувствителния въпрос по отношение сключването му. Предложението на ЕК предвижда прилагане на всички разпоредби на ВИТС, включително и тези относно защита на инвестициите. Всички държави-членки се възпротивиха на това предложение, като редица от тях, в това число и България, имат конституционни проблеми с предварителното прилагане на разпоредбите относно защита на инвестициите. Оформя се консенсус около поддържане на досегашната практика за временно прилагане на ССТ-та на ЕС, която е поставена със споразумението с Корея. Традиционно временно се прилагат разпоредбите попадащи в общностна компетентност, както и тези относно транспортните услуги, които са от споделена и национална компетентност.

На 20 юли Словашко председателство на ЕС представи документ, с който представя евентуално бъдещо предложение за решение за временно прилагане на ВИТС, според който пред ЕС има два варианта за временно прилагане: изключване

на разпоредбите относно защитата на инвестициите и уреждането на инвестиционни спорове; или изключване на цялата глава 8 „Инвестиции“ (либерализиране и защита на инвестициите) и членовете относно записването на филм с видеокамера и данъчното облагане. Правната служба на Съвета на ЕС даде свое становище, с което потвърди възможността за разделяне на действието на разпоредбите свързани с либерализирането на инвестициите от тези свързани със защитата им и уреждането на инвестиционни спорове. Българското правителство подкрепя режим на временно прилагане подобен на този от Споразумението за свободна търговия с Корея, което означава прилагане на всички разпоредби на ВИТС, с изключение на тези относно защитата на инвестициите и механизмът за уреждане на инвестиционни спорове. Считаме, че последните следва да влязат в сила единствено след санкция на Народното събрание, според член 85 от Конституцията на Република България.

В тази връзка считаме, че не са на лице предпоставки за възпрепятстване на временното прилагане на частите от ВИТС, които попадат под общностна компетентност, както и тези от споделена като транспортните услуги.

Приложение:

1. Информация относно Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между ЕС и Канада.

С уважение,

БОЖИДАР ЛУКАРСКИ

Министър на икономиката

Информация относно Всеобхватно икономическо и търговско споразумение между ЕС и Канада (ВИТС)

Споразумението се състои от преамбюл, 34 глави, 49 приложения и 7 декларации. Включените разпоредби уреждат правилата за търговия между ЕС и Канада и обхващат търговия със стоки, търговия с услуги, защита на интелектуалната собственост, обществени поръчки, правила за произход, защита на инвестициите, разрешаване на спорове, институционални разпоредби и други.

Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между ЕС и Канада се очаква да насърчи и подобри търговско-икономическите връзки, както и да задълбочи сътрудничеството между България и Канада, в това число да гарантира високи стандарти при осъществяването на търговските взаимоотношения не само в сферата на търговията със стоки и услуги, но по отношение на инвестиции, интелектуална собственост, правила за произход и други.

Достъп до пазара на стоки. Договорена е либерализация на 99% от тарифните номера за период от 7 години, като за 96% от тях либерализацията е незабавна, с влизане в сила на споразумението. По *индустриалните стоки* е договорена незабавна либерализация на 99% от тарифните позиции. Канада ще либерализира 99,6% от тарифните си позиции. Преходен период има за шест от тарифните кодове за автомобили (7 години) и за корабите (7 години преходен период; за сравнение - в ЕФТА е предложен 15 години, а в НАФТА изобщо не са либерализирани). ЕС въвежда незабавна либерализация за 99,9% от индустриалните си стоки, като с преходен период от 7 години са алуминият и автомобилите.

По *селскостопанските стоки*, разглеждани като ключови в тези преговори, е договорена либерализация на голяма част от взаимната търговия, с изключение на чувствителните стоки (говеждо, свинско, сладка царевица за ЕС, и продуктите по т.нар. supply management regime – млечни продукти, пилешко и яйца – за Канада). За чувствителните стоки ще бъде осигурен нов пазарен достъп под формата на тарифни квоти (ТК).

Канада ще премахне митата за 90.9 % от селскостопанските си продукти при влизане в сила на споразумението. След 7 години ще бъдат премахнати още 0.6 % от митата за тази група продукти. Останалите селскостопански стоки са чувствителни и ще подлежат на тарифни квоти (млечни продукти) или въобще няма да бъдат либерализирани (пилешко и пуешко месо, яйца и яйчни продукти). Канадската оферта за преработени селскостопански продукти (вина и спиртни напитки, безалкохолни напитки, сладкарски изделия, пълнозърнести продукти като паста и бисквити, преработени плодове и зеленчуци) е от изключително значение, тъй като един от основните офанзивни интереси за пазарен достъп, както и разширяването му, на ЕС бе именно в този сектор. В резултат, почти всички мита за тези продукти ще бъдат премахнати, от което индустрията в ЕС се очаква да има значителни печалби.

В процеса на преговори един от основните въпроси бе относно либерализирането на търговията със селскостопански продукти. В тази връзка за България представлява интерес отварянето на пазара за млечни продукти и сирена. Договорена е тарифна квота за внос на сирена от ЕС в Канада в размер на 18 500 тона годишно (16 000 тона за готови за продажба сирена и 1 700 т сирена предназначени за производство и обработка), като е постигната договореност да има запазено количество за нови търговци (new comers), от което пряко могат да се възползват българските производители. До сега квотата за ЕС освен, че бе в пъти по-малка (договорена в рамките на СТО), нямаше запазено количество за нови търговци, което силно ограничаваше възможностите за внос на български млечни продукти и сирена на канадския пазар.

Експортен интерес за България представляват следните стоки: млечни продукти, тестени продукти, някои видове консервирани зеленчуци, храни за животни, някои вина и прясно грозде, суров тютюн, медни руди, нефтени масла, текстилни изделия. По отношение на вноса от Канада като чувствителни за нас са идентифицирани: свинско месо и свинска мас, месо от домашни птици, месо от коне и мулета, някои морски риби /скумрия/, консервирани домати, захарен сироп, трици, текстилни изделия. За повечето от тези стоки е договорен преходен период за намаление на митата.

Достъп до пазара на услуги и инвестиции. Преговорите се водят на основата на негативни списъци. Негативните списъци със задължения по търговията с услуги са нов момент в начина на записване на либерализацията на търговията с услуги за ЕС. Счита се, че те представляват по-прозрачния подход на отразяване на ограниченията по законодателството и, в допълнение, предоставят по-големи възможности за гарантиране на автономната либерализация на търговията с услуги, тъй като се обвързват с т.нар **ratchet клауза**. Според нея, при веднъж предприета либерализация от дадена държава, изразяваща се в премахването на някое ограничение в търговията с услуги, **след това не може да бъдат въведени нови ограничения**. По принцип този вид списъци се ползва от развитите държави в света при сключването на споразумения за свободна търговия в услугите (напр. в ОИСР, НАФТА, споразуменията на САЩ и др.). В рамките на СТО и на сключените досега ССТ-та от ЕС се е ползвал т.нар. положителен списък. **Разликите между двата типа списъци са, че докато в положителния списък се описват конкретни задължения за либерализация по зададените сектори на услугите, като невключването на даден сектор означава, че страната не поема никакви ангажименти по него, то в негативния списък следва да се включат всички съществуващи ограничения, като липсата на ограничение и/или сектор означава пълна либерализация.** Това изискване, както и т.нар. ratchet клауза, до голяма степен възпираха ДЧ на ЕС от приемането на този подход в преговорите. В рамките на договаряното споразумение с Канада, обаче, беше решено да се пристъпи към този списък с цел получаването на по-големи отстъпки от Канада.

След проведени преговори на ниво главни преговарящи е постигнат *общ. пакет от договорености*. Канада се е съгласила да увеличи значително прага за преглед на придобиването на канадски компании от чужденци (от 344 млн. канадски долара до 1,5 млрд.), като тази мярка ще влезе в сила и по отношение на САЩ и други търговски партньори на Канада. По отношение на *телекомуникациите*, Канада ще разреши придобиването на 100 % от канадска компания стига да не надвишава 10 % от пазарния дял. В същото време всички ограничения ще бъдат обвързани с т. нар. ratchet клауза, чрез записването им в Анекс 1 от ангажиментите по търговията с услуги, т.е. бъдещото либерализиране на сектора няма да може да бъде обърнато, което Канада прави за първи път и то по отношение на ЕС. По отношение на *пощенските услуги* и двете страни са се съгласили да обвържат ангажиментите си в Анекс 1, т.е. с ratchet клауза. По отношение на *морския транспорт*, Канада се е съгласила да отвори маршрута Халифакс - Монреал за оператори на ЕС (feeder), като отказваше да даде достъп на наети кораби плаващи под друг флаг, освен на ДЧ на ЕС, но в крайна сметка даде съгласие всички съдове собственост на европейски компании да се признават. По *финансовите услуги*, Канада е поела ангажимент, че ще се премахнат ограниченията за чужденци на провинциално ниво (основно equity caps), но още няма окончателно споразумение по въпроса, както и по провинциалните ограничения за застрахователни услуги. По отношение на *услугите в областта на културата*, Канада няма да поеме ангажименти по достъпа до пазара, но ще бъдат включени в обхвата на разпоредбите по инвестиционна защита. По отношение на *енергетиката*, Канада се ангажира да облекчи лицензирането на европейски компании и контрола върху предприятия в миннодобивния сектор, както и да изясни обхвата и действието на ограниченията си в сектора.

От своя страна ЕС следва да поеме ангажименти, като резервите на държавите-членки по отношение на морски транспорт, енергетика и минна дейност, професионални услуги ще бъдат преместени в Анекс 1, под действието на ratchet клауза. По начин 4, се очаква държавите-членки на ЕС да поемат ангажименти за пазарен достъп и национално третиране по отношение на присъствието, не за достъпа, за две категории (IP и CSS); да се поемат ангажименти по две нови категории (инвеститори и краткосрочни бизнес посетители) по определени сектори; някои държави-членки ще поемат ангажименти за технолози в няколко дейности; ще се гарантира отразяването на директивата относно вътрешните корпоративни трансфери на персонал.

Начин 4 (достъп на физически лица) е основен офанзивен интерес на Канада и приоритет на някои от провинциите ѝ. **За България това е чувствителен въпрос**, тъй като е една от двете държави членки на ЕС, за които Канада поддържа визов режим. Въпросът е поставян многократно в хода на преговори, като Канада уверяваше, че търси решение на проблема. Според ЕК е въпрос на време визовите ограничения за всички държави членки на ЕС да отпаднат.

Дискусията по аудиовизуалните услуги продължава като част от общата дискусия по културните услуги. Разбиранията на Канада и ЕС са различни относно обхвата на културни услуги, като се очаква този въпрос да бъде решен в процеса на правното изчистване на текста.

По финансовите услуги предложението на Канада е да има отделна глава, с елементи от другите глави. От главата по инвестициите се вземат protection standards for expropriation and transfer. Канада е предложила двустепенен филтър – първо регулаторните органи на страните обсъждат проблема и ако няма решение се преминава към спор „държава-държава“. ЕС не е приел предложението на Канада, настояваме да се обхванат всички стандарти на защита за финансовите услуги, САЩ също са си сменили подхода и са възприели този на ЕС.

Защита на инвестиции и разрешаване на спорове. Преговорите по разпоредбите относно защитата на инвестиции са най-динамичната част от целия процес. Приключиха през пролетта на 2016 г., по време на правния преглед на текста, когато Канада възприе новия подход на ЕС спрямо разрешаването на спорове. Предложението на ЕС включва иновативни елементи спрямо общо приетия ISDS като изрично потвърждаване правото на държавите да регулират в обществен интерес; създава се арбитражен съд, в който инвеститорите не избират наравно с държавите арбитражите; създава се въззивна инстанция, т.е. апелативен съд, който да преразглежда решенията на трибунала; създават се предварително одобрени списъци от арбитражи, към които се прилагат високи изисквания за професионална квалификация и етика. Голяма част от системата на ЕС се базира на практиката на Апелативния орган на СТО, на последните анализи в областта на УНКТАД и ICSID, както и на критиките към практиката на съществуващите инвестиционни трибунали и арбитражи.

България до сега няма двустранен инвестиционен договор с Канада. В тази връзка с влизането в сила на споразумението ще се постигне двоен ефект: от една страна българският бизнес ще може да се възползва от ниво на защита в Канада, каквото до този момент не е имал, а от друга България ще повиши привлекателността си за канадските инвестиции, като се повиши прозрачността и предвидимостта на регулаторната среда в страната.

Офертата на Канада по **обществените поръчки** е най-амбициозната ѝ оферта досега. Чувствителни са корабостроенето, градския транспорт, енергийния сектор и провинциалните изисквания за железопътния транспорт в Квебек и Онтарио. Постигнат е добър резултат в енергийния сектор (повече то 70% от сектора в Канада е включен), както и компромис относно някои видове поръчки на регионално ниво, които Канада е изключила от гледна точка регионалното си развитие.

Споразумението предоставя изключителен достъп до канадския пазар на обществени поръчки за ЕС. За първи път Канада отваря провинциите, териториите и общините си за чуждестранен партньор, и то доста над обвързаното в рамките на Споразумението за държавни поръчки в СТО и в НАФТА. ВИС представлява най-амбициозната оферта, която Канада някога е предоставяла на трета страна по

отношение на обществените поръчки, включително и САЩ. Премахва се съществуващата асиметрия между двете страни, тъй като пазарът на ЕС на практика е отворен за канадски компании. Канадските ангажименти включват обществените поръчки, обявявани от федералните власти, провинциалните и териториални министерства и агенции, държавно контролираните предприятия ("crown corporations"), както и на регионални, местни и общински правителства и дружества. Така съществува реципрочност между ЕС и Канада.

Постигането на по-висока защита на **интелектуалната собственост** е приоритет за двете страни. По *географските означения* (ГО) е постигнат компромис на основата на чл.23 от ТРИПС. Канада е приела, че всички хранителни продукти предложени от ЕС ще бъдат защитени като географски означения на сравнимо ниво с това предоставено от европейското законодателство. Също така към включените в споразумението ГО могат да бъдат добавяни допълнителни наименования в бъдеще. Канада ще предостави пълна защита за 145 наименования като ГО, с частични изключения за 21, които са в конфликт с вече съществуващи търговски марки на канадския пазар. За тях са договорени специални режими: 5 ГО ще съществуват едновременно с търговските марки регистрирани в Канада; 8 ГО ще бъдат защитени, но наименованията им преведени на английски или френски ще бъдат в употреба, доколкото не подвеждат потребителя за произхода на стоката; 3 ГО ще бъдат защитени като някои търговски марки ще продължат ад се използват, а други не, в зависимост от това кога са представени на пазара; 5 ГО за сирена също ще получат защита, като до сега канадските власти не са считали за нужно да предоставят такава; забранява се всякаква употреба на знаци, флагове и думи, които могат да подвеждат потребителите за произхода на дадена стока. Съкращаването на списъка с конфликтни наименования ще е добър прецедент за бъдещите преговори със САЩ.

Фармацевтичните патенти. Има позитивен резултат по трите основни искания на заинтересованите страни от ЕС, по отношение на асиметрията в нивото на защита между ЕС и Канада: 1) иноватори, притежатели на фармацевтичен патент ще имат правото да обжалват решения за пазарна оторизация, без дискриминация спрямо производителите на генерични лекарства; 2) Канада потвърждава и гарантира режима си за защита на данните (6 + 2 години); 3) Канада ще стартира *sui generis* система за защита на патентния срок в съответствие със системата на ЕС за Сертификат за допълнителна защита, това ще представлява по-кратък период (2 години) на допълнителна защита от този в ЕС (5 години).

Постигнато е съгласие по *camcording*, като Канада прие исканията на ЕС и някои от текстовете свързани с наказателното правоприлагане при защитата на интелектуалната собственост съдържаха разпоредби подобни на текстовете на АСТА.

Споразумението обхваща някои аспекти на търговията, засягащи **опазването на околната среда, трудовата заетост и устойчивото развитие**. ВИС съдържа съществени ангажименти и разпоредби по отношение на: ангажименти към

международни стандарти и споразумения – потвърждаване на ангажиментите към МОТ; гарантиране правото на всяка от страните да регулира области, свързани с трудова заетост и околна среда; гарантиране, че стандартите относно заетостта и опазването на околната среда не са използвани за ограничаване на търговията или за либерализиране на националните режими за заетост и околна среда така, че да представляват непозволено стимулиране на търговия и инвестиции; ангажименти за насърчаване на устойчива употреба и търговия с природни ресурси, като дървесина и рибни продукти; насърчаване на търговски и инвестиционни практики и схеми в подкрепа на устойчивото развитие, като Корпоративната социална отговорност (с рефериране към Правилата на ОИСП за МНК), еко етиктиране (eco-labeling) и справедлива търговия (fair trade); засилен мониторинг и висока степен на прозрачност, включително участие на гражданското общество; процедури за разрешаване на спорове, основани на правителствени консултации и механизъм за преглед от независима трета страна, с участието на експерти, чийто доклади са публични.